

“YİNE GEL” ÇAĞRISINI NASIL ANLAMALI?

Prof. Dr. Mehmet Demirci

Hız. Mevlânâ'dan söz edilen hemen her yerde onun meşhur bir rubaisi tekrarlanır: “Gel, gel, ne olursan yine gel...” Bazıları bu rubaiyi biraz çarpıtarak, hiçbir dinle kayıtlı olmayan, adeta dinler üstü bir Mevlânâ imajı vermek isterken; bazıları da rubainin ona ait olmadığını, bu yüzden önemsizliğini ileri sürerler. Kanaatimize göre bu görüşlerin ikisi de aşırıdır, asıl Mevlânâ'yı yansıtmaktan uzaktır. Hız. Mevlânâ, her şeyden önce iyi bir müslümandır. Bütün feyzini ve ilhâmını Kur'an ve İslâm'dan almıştır. Bir başka meşhur rubaisinde şöyle der: “Canım tenimde oldukça Kur'an'ın kölesiyim. Ben Tanrı'nın seçkin Peygamberi Muhammed Mustafa'nın yolunun toprağıyım. Her kim bundan başka benden bir söz naklederse ona çok üzülür ve o sözden de çok üzüntü duyarım.”¹

Asıl konumuz olan “Yine gel” rubaisine gelince, bu parça Veled Çelebi'nin derlediği Farsça metinde ve onun, M. Nuri Gencosman tarafından yapılan Türkçe tercümesinde bulunmamaktadır. Abdülbaki Gölpınarlı tarafından, başka bir metin esas alınarak yapılan tercümede² ve Şefik Can'ın *Hız. Mevlana'nın Rubaileri* adlı çevirisinde yer almaktadır.³

Son senelerdeki araştırmalarda bu rubai metninin Mevlânâ'ya ait olmadığı yaygınlık kazanmıştır. Yakup Şafak'ın kanaatine göre rubai Ebu Said Ebu'l-Hayr (ö. 1049) veya Baba Efdal (ö. 1268) adlı İranlı mütefekkir şairlerden birine ait olabilir.⁴

Ancak bu rubaideki ana fikir, Hız. Mevlânâ'nın görüş ve düşüncelerine uygundur. Bu aynı zamanda

İslâmiyet'in ve Kur'an'ın telkin ettiği anlayıştır. Rubainin farsça metni şöyledir:

*Bâzâ bâzâ her ânçi hestî bâzâ
Ger kâfir u gebr u büt-perestî bâzâ
În dergeh-i mâ dergeh-i nevmîdî nîst
Sad bâr eger tevbe şikestî bâzâ*

Farsça'da “bâz” kelimesi “yine, tekrar” anlamlarına geldiği gibi, “geri” manasına da kullanılır. Buna göre rubainin manası şöyledir:

“Yine gel yine gel (veya geri gel), ne olursan ol yine gel. İster kâfir, ister Mecûsi, ister putperest olsan da gel. Bizim bu dergâhımız ümitsizlik dergâhı değildir. Yüz kere tövbeni bozmuş da olsan yine gel.”

Kelime kelime tercüme budur. Bir takım zorlamalarla “olduğun gibi gel” veya “nasılsan öyle gel” ilaveleriyle sanki şöyle demek istenmektedir: Eski hâlini muhafaza ederek, tövbe etmeden, inançsızlığını, ateşe tapıcılığını olduğu gibi devam ettirerek gelebilirsin, her hâlinle kabûlümüzsün...

Bu rubaiyi böyle anlamak fazla zorlamak olur. Ayrıca Mevlânâ'nın genel düşünce ve inanç yapısına da uymaz. Herkes olduğu gibi kalacak ve öyle gelecekse, bir değişiklik, yeni bir arayış söz konusu değilse, böyle bir davete ne gerek var? Hepsinin kendi yerinde durması daha iyi olmaz mı?

O hâlde söylemek istenen nedir? Şudur: Geçmişin önemli sayılmaz. Hangi dinden, hangi inanıştan olursan ol, mühim değildir. Pek çok kötülükte bulunmuş, tövbe etmiş yine kötülüğe dönmüş, bunu yüz kere tekrarlamış ve bu yüzden ümitsizliğe düşmüş olabilirsin. Ama bütün bunlardan sonra, yüz birinci defa tövbe etmek mümkündür. Sende böyle bir ni-

¹ Mevlânâ, Rubâiler, çev. M. Nuri Gencosman, İstanbul 1974, s. 216

² Bkz. Mevlânâ, Rubâiler, Remzi Kitabevi, İstanbul 1964

³ Konya, 2005, c. I, s. 32, no: 83

⁴ Yakup Şafak, “Mevlana'ya Atfedilen ‘Yine Gel’ Rubaisine Dair”, Tasavvuf Dergisi, sayı: 24, 2009